

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „СТОПАНСКИ“
КАТЕДРА „АГРАРНА ИКОНОМИКА“

Приета от ФС (протокол №/ дата):

УТВЪРЖДАВАМ:

Приета от КС (протокол №/ дата):

Декан:

(доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “ ЦЕНООБРАЗУВАНЕ В АГРАРНИЯ БИЗНЕС ”;

ЗА СПЕЦ: „Аграрен бизнес “; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 4; СЕМЕСТЪР: 8;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 150 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 5

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
Т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	90	-

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Теодорина Турлакова)

2. ....
(доц.д-р Таня Георгиева)

Ръководител катедра: .....
„Аграрна икономика“ (доц.д-р Мария Станимирова)

I. АНОТАЦИЯ

Обучението по дисциплината „Ценообразуване в аграрния бизнес“ следва да запознае студентите с основни въпроси в областта на цените и ценообразуването и приложението му в аграрната сфера. Учебното съдържание на дисциплината е структурирано по начин, който осигурява необходимия базов обем знания за системата на цените на национално равнище и тяхното формиране на микро ниво. С изучаването на тази дисциплина се цели студентите да получат знания за същността и видовете цени, да разбират механизмите на ценообразуване в селското стопанство и агроиндустрията. Обект на изучаване са системата от цени, методи на ценообразуване, субектите при ценообразуването, методиката на ценообразуване, регулирането на цените и други.

За пазарното стопанство от особена актуалност са цените като основна категория и пазарен елемент. Те имат значение не само за макросредата, но и за микро системите, към които спадат и аграрните предприятия. Спецификата във функционирането на последните дава отражение върху спецификата и на ценообразуването в тях и специфичните за тях пазари.

С изучаването на тази дисциплина студентите от специалността придобиват необходимите теоретични и практически знания, за да могат да:

- познават основните понятия и категории в областта на цените и ценообразуването;
- вземат решения за структурата, съотношенията и равнището на цените, съобразени с вътрешнофирмените процеси;
- разкриват възможности за решаване на проблеми в областта на оптимизацията на разходите, рентабилността и цените;
- анализират основните ценови механизми в зависимост от икономическата система, вида на пазара и продукта;
- формират мислене за адаптиране на ценовата политика и стратегия на фирмата според спецификите на агробизнеса, процесите на формиране на стойността и конюнктурата на националните, регионални и международни пазари..

Дисциплината „Ценообразуване в аграрния бизнес“ формира умения за: практическо приложение на изучаваните основни инструменти и методи на ценообразуване, като по този начин създава условия за рационална ценова политика и стратегия на микро и макро равнище; текущо анализиране на целесъобразността при калкулиране на цената и др.

Дисциплината се базира на изучаваните в предходните курсове дисциплини, „Финанси и инвестиции в аграрния бизнес“, „Основи на аграрния бизнес“ и др..

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
	Тема първа. СЪЩНОСТ, ЗНАЧЕНИЕ И ФАКТОРИ ЗА ДВИЖЕНИЕТО НА ЦЕНИТЕ	3	3	
1.1.	Цената-обективна категория на стоковото производство			
1.2.	Значение на цената в пазарното стопанство			
1.3.	Фактори, които определят движението на цените			
1.4.	Особености на агробизнеса и влиянието им върху цените и ценообразуването.			
	Тема втора. ОСНОВНИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ЦЕНАТА	3	3	

2.1.	Цената в теорията за стойността			
2.2.	Маржинални теории за цените и ценообразуването			
2.3.	Теориите за пазарната равновесна цена и различните пазарни условия			
2.4.	Други теории за ценообразуването			
Тема трета: ФУНКЦИИ НА ЦЕНИТЕ		2	2	
3.1.	Информационна и отчетна функция			
3.2.	Разпределителна и стимулираща функция			
3.3.	Функция на балансиране на търсенето и предлагането			
Тема четвърта. СЪСТАВ, СТРУКТУРА И ДИНАМИКА НА ЦЕНИТЕ		3	3	
4.1.	Компоненти на цената. Елементи на цените на селскостопанските стоки.			
4.2.	Структура на цените. Ценова решетка			
4.3.	Съотношения на цените- секторни и стокови съотношения			
4.4.	Тенденции в равнището и структурата на цените в селското стопанство и агроиндустрията.			
Тема пета. ВИДОВЕ ЦЕНИ И ПРИЛОЖЕНИЕТО ИМ В АГРАРНИЯ БИЗНЕС		3	3	
5.1.	Класификация на цените.Цени на вътрешния пазар			
5.2.	Световни и международни цени			
5.3.	Франкировка на цените			
Тема шеста. РАЗХОДИ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО И ВЛИЯНИЕТО ИМ ВЪРХУ ЦЕНООБРАЗУВАНЕТО		3	3	
6.1.	Управление на разходите в аграрното предприятие и включването им в себестойността и цената			
6.2.	Формиране на себестойността при аграрни производства с повече от един продукт.			
6.3.	Определяне на потребностите от труд и рационалното му разпределение в предприятието			
6.4.	Формиране на себестойността в процеса на обръщение и отражението върху цената			
Тема седма. СИСТЕМИ НА ЦЕНООБРАЗУВАНЕ НА СЕЛСКОСТОПАНСКАТА ПРОДУКЦИЯ		3	3	
7.1.	Система на ценообразуване при свободен пазар. Специфика на търсенето и предлагането на селскостопански стоки			
7.2.	Система на ценообразуване при централно планирана икономика. Механизми на ценообразуването при „обемна“ икономика			
7.3.	Система на ценообразуване при регулиран пазар. Инструменти за правителствена намеса на пазарите.			
Тема осма. МЕТОДИ НА ЦЕНООБРАЗУВАНЕ		4	4	
8.1.	Класификация на методите на ценообразуване. Обвързаност на ценообразуването с потребителската кошница и дефлатора на БВП. Приложение в агробизнеса			
8.2.	Методи на ценообразуване, свързани със стойността на стоките			
8.3.	Методи на ценообразуване, отчитащи условията на пазара			
8.4.	Методи на ценообразуване, свързани с качеството на стоките			
8.5.	Статистически и иконометрични методи на ценообразуване			
Тема девета. ФИРМЕНА ПОЛИТИКА ПО ЦЕНИТЕ		3	3	
9.1.	Същност, цели и изисквания			
9.2.	Видове ценови политики			
9.3.	Разработване и прилагане на политика в агробизнеса			

Тема десета. ДЪРЖАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА ЦЕНИТЕ И ЦЕНООБРАЗУВАНЕТО		3	3	
10.1.	Държавни функции при регулирането на цените			
10.2.	Правно-организационни средства за регулиране системата на цените			
10.3.	Икономически средства за регулиране на цените			
10.4.	Антимонополна и антиинфлационна политика на държавата			
10.5.	Контрол над цените			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Контролно – базови задачи	1	20
1.2.	Контролно – методи на ценообразуване	1	20
Общо за семестриален контрол:		2	40
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит – тест със затворени и отворени въпроси / задачи	1	50
Общо за сесиен контрол:		1	50
Общо за всички форми на контрол:		3	90

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Владимирова, Йорданка Цени и ценообразуване, УИ“Сопанство“, С.,2010 г.
2. Благоев, Б. и др. Икономика на предприятието, Издателство „Наука и икономика“, ИУ-Варна, 2010.
3. Станимирова, М., Георгиева, Т., Турлакова, Т., Станимиров, Е. Аграрен маркетинг. - Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2013.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Турлакова Т. Аграрна политика. Варна: Геа-Принт, 2017
2. Турлакова Т. М. Стоянов, Аграрни пазари, маркетинг и цени, ИК Геа принт, Варна, 2007.
3. Георгиев, Й. и др. Теория на разходите, цени и ценообразуване. Свищов, 2012 г.
4. Класова, С. Формиране на цените в пазарната икономика. Наръчник по ценообразуване. С. 2007 г.
5. Пехливанов и др. Цени и ценова политика. 1992 г.,
6. Фридман, М. Теория на цените, т.1,2,3, ИК“Христо Ботев“, С., 2001